

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی
پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

عنوان:

**مقایسه تاثیر دو روش آموزش از طریق همتا و غیرهمتا بر ترک و وابستگی
سیگار دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران**

نگارنده:

طاهره رحمانی

استاد راهنما:

سرکار خانم ثریا نجاتی

استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر شهرزاد غیاثوندیان

استاد مشاور آمار:

جناب آقای حمید حقانی

۱۳۹۷

چکیده

مقدمه و هدف: مصرف سیگار به عنوان یک مشکل بهداشت عمومی و یک علت قابل پیشگیری بیماری‌های غیر واگیر و مرگ‌های زودرس می‌باشد. امروزه مصرف سیگار در بین جوامع در حال توسعه و خصوصاً بین جوانان افزایش چشم‌گیری داشته است و به عنوان یکی از گروه‌های در معرض خطر مصرف سیگار شناخته شده‌اند. در گروه غیر همتا پرستاران می‌تواند با استفاده از آموزش و مشاوره نقش کلیدی در کاهش آن داشته باشند. گروه همتا بهتر می‌تواند همتایان خود را به انتخاب رفتارهای بهداشتی مناسب تشویق نماید، لذا این مطالعه با هدف تعیین تاثیر آموزش همتا و غیرهمتا بر ترک و وابستگی سیگار دانشجویان انجام شد.

روش کار: پژوهش حاضر به صورت کارآزمایی بالینی در خوابگاه‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شد. در این پژوهش پس از انتخاب و آماده‌سازی گروه همتا، تعداد ۱۳۰ نفر سیگاری به صورت هدفمند انتخاب و بصورت تصادفی در دو گروه همتا و غیرهمتا قرار گرفتند. مداخله به صورت چهارجلسه ۳۵ دقیقه‌ای در چهار هفته متوالی اجرا گردید. محتوای آموزشی برای هر دو گروه یکسان بود. ابزارهای پژوهش، پرسشنامه دموگرافیک، پرسشنامه فاگستروم و پرسشنامه ترک استعمال سیگار پژوهشگر ساخته بودند. نمونه‌ها در هر دو گروه از ابتدای پژوهش پرسشنامه دموگرافیک را تکمیل کردند. هر دو گروه در ابتدای پژوهش یک ماه و سه ماه پس از مداخله، پرسشنامه فاگستروم و پرسشنامه ترک استعمال سیگار پژوهشگر ساخته را تکمیل کردند. برای تجزیه تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۰ استفاده شد (تایید توسط استاد آمار). برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و برای تعیین معناداری از آمار استنباطی (کای دو، دقیق فیشر، تی مستقل، تی زوجی و آنالیز واریانس با اندازه‌های تکراری) استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که میانگین تعداد نخهای مصرفی سه ماه بعد از مداخله در گروه همتا به طور معناداری کمتر از قبل و یک ماه بعد از مداخله بود. همچنین یک ماه بعد از مداخله نیز تعداد نخهای مصرفی سیگار به طور معناداری کمتر از قبل مداخله بود ($P < 0/001$). نتایج نیز نشان داد که میانگین تعداد نخهای مصرفی سه ماه بعد از مداخله به طور معناداری کمتر از قبل و یک ماه بعد از مداخله بود. همچنین یک ماه بعد از مداخله نیز تعداد نخهای مصرفی سیگار به طور معناداری کمتر از قبل مداخله بود ($P < 0/001$). براساس نتایج جدول، آزمون تی مستقل تعداد نخهای مصرفی سیگار قبل، یک و سه ماه بعد از مداخله در دو گروه مورد بررسی اختلاف معنادار آماری نداشته است.

نتیجه‌گیری: بر اساس مطالعه حاضر، دو گروه مداخله (توسط همتا و غیرهمتا)، از نظر تاثیر آموزش بر ترک سیگار با هم اختلاف معنی‌داری نداشته‌اند چون رفتارهای بهداشتی اکتسابی هستند، لذا با بالا بردن آگاهی و نگرش افراد در مورد مضرات سیگار می‌توان رفتارها و باورهای غلط را توسط آموزش همتا و غیرهمتا اصلاح و به سمت انجام دادن رفتارها و عملکردهای بهداشتی درست سوق داد.

واژه‌های کلیدی: همتا؛ آموزش همتا؛ ترک سیگار؛ آموزش غیرهمتا (پرستار)

Abstract

Comparison of the effect of two methods of education through peer and non-peer methods on smoking cessation and dependence among students of Tehran University of Medical Sciences

Framework: Smoking is a public health problem and a preventable cause of noncommunicable diseases and early deaths. Nowadays, smoking has increased dramatically among developing countries, especially among young people and as one of the groups at high risk of smoking. In non-peer group, nurses can play a key role in reducing their use of education and counseling. A peer group can better encourage its peers to choose appropriate health behaviors. In order to the aim of this study was to determine the effect of peer education on smoking cessation among students .

Method: The present study was conducted as a clinical trial in dormitories of Tehran University of Medical Sciences. In this research after selecting and preparing the peer group, 130 smokers were chosen purposefully and they were randomly assigned to a peer group. The intervention was carried out in the form of a four-part session of 35 minutes in four consecutive weeks. The research tools, demographic questionnaire, Fagerstrom questionnaire, smoking cessation questionnaire were researcher-made. At the beginning of the study, samples completed the demographic questionnaire. At the beginning of the study one month and three months after the intervention, Fagerstrom questionnaire and smoking cessation questionnaire of researcher-made completed. SPSS software version 20 was used to analyze the data. To analyze the data used descriptive statistics (frequency, frequency, mean and standard deviation) and to determine the significance, Inferential statistics (Chi-square, Fisher exact, T-independent, T-paired, and repeated variance analysis).

Results: The results showed that the average number of cigarettes consumed three months after the intervention in the peer group was significantly lower than before and one month after the intervention. Also, one month after the intervention, the number of cigarettes was significantly less than before the intervention ($P < 0.001$). The results also showed that the average number of cigarettes consumed three months after the intervention was significantly lower than before and one month after the intervention. Also, one month after the intervention, the number of cigarettes was significantly less than before the intervention ($P < 0.001$). According to the results of this study, independent t-test of cigarette consumption before, one and three months after intervention in the two groups was not statistically significant.

Conclusion: Based on the present study, Because health behaviors are acquired, by raising the awareness and attitude of people about the dangers of smoking, the wrong behaviors and beliefs can be corrected by peer education and lead to proper health behaviors and functions.

Keywords: Peer, Peer Education, Smoking Cessation, Nonpeer Education
(Nurse)